

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: gabriela.samanova@soc.cas.cz

Rodinné hodnoty a postoje k manželství - listopad 2011

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v11-11</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. – 14. 11. 2011</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1010</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.62a, OV.61</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>19. prosince 2011</i>
<i>Zpracovaly:</i>	<i>Gabriela Šamanová, Pavla Stěhulová</i>

Během listopadu 2011 CVVM realizovalo výzkum rodinných hodnot a postojů k manželství. Respondenti odpovídali na otázky, jak je pro ně v životě důležité mít děti, partnera a oženit se/vdát se. Hodnocena byla také důležitost dalších životních cílů reprezentujících vzdělání, práci či volný čas. Další otázka, která byla respondentům předložena, byla zaměřena na míru souhlasu s výroky týkajícími se různých forem rodinného soužití.

Mezi nabízenými možnostmi považují lidé za nejdůležitější (podle průměrného hodnocení) mít stálého životního partnera a děti. Dále pak možnost věnovat se svým zálibám a dosáhnout úspěchu v zaměstnání. Naopak v průměru nejméně důležité je žít pestrým společenským životem. Před tuto položku se zařadila jak možnost dosáhnout co nejvyššího vzdělání, tak vdát se či oženit se. Rozdíly v odpovědích se projevily podle pohlaví, kdy ženy o něco častěji volily krajní dvě varianty důležitosti u položek mít děti a mít stálého partnera (viz tabulku 1).

Tabulka 1: Důležitost životních cílů v % a průměrné hodnoty¹

	ROZHODNĚ DŮLEŽITÉ				ROZHODNĚ NEDŮLEŽITÉ				průměr	průměr muži	průměr ženy
	1	2	3	4	5	6	7				
mít děti	58	21	10	6	2	1	2	1,9	2,1	1,6	
mít partnera	52	26	13	4	2	1	2	1,9	2,0	1,8	
věnovat se zálibám	21	32	27	13	5	1	1	2,6	2,4	2,7	
úspěch v zaměstnání	20	29	22	15	6	4	4	2,8	2,7	2,9	
vdát se, oženit se	23	22	19	14	8	6	8	3,1	3,3	2,9	
co nejvyšší vzdělání	18	20	23	17	11	6	5	3,2	3,3	3,2	
společenský život	12	18	22	23	12	8	5	3,5	3,4	3,6	

Pozn.: Do tabulky nejsou zahrnuty odpovědi „neví“, které nepřesáhly u žádné položky dva procentní body.

Míra důležitosti přikládána vybraným životním cílům se meziročně nijak významně nezměnila, což dokládá tabulka 2.

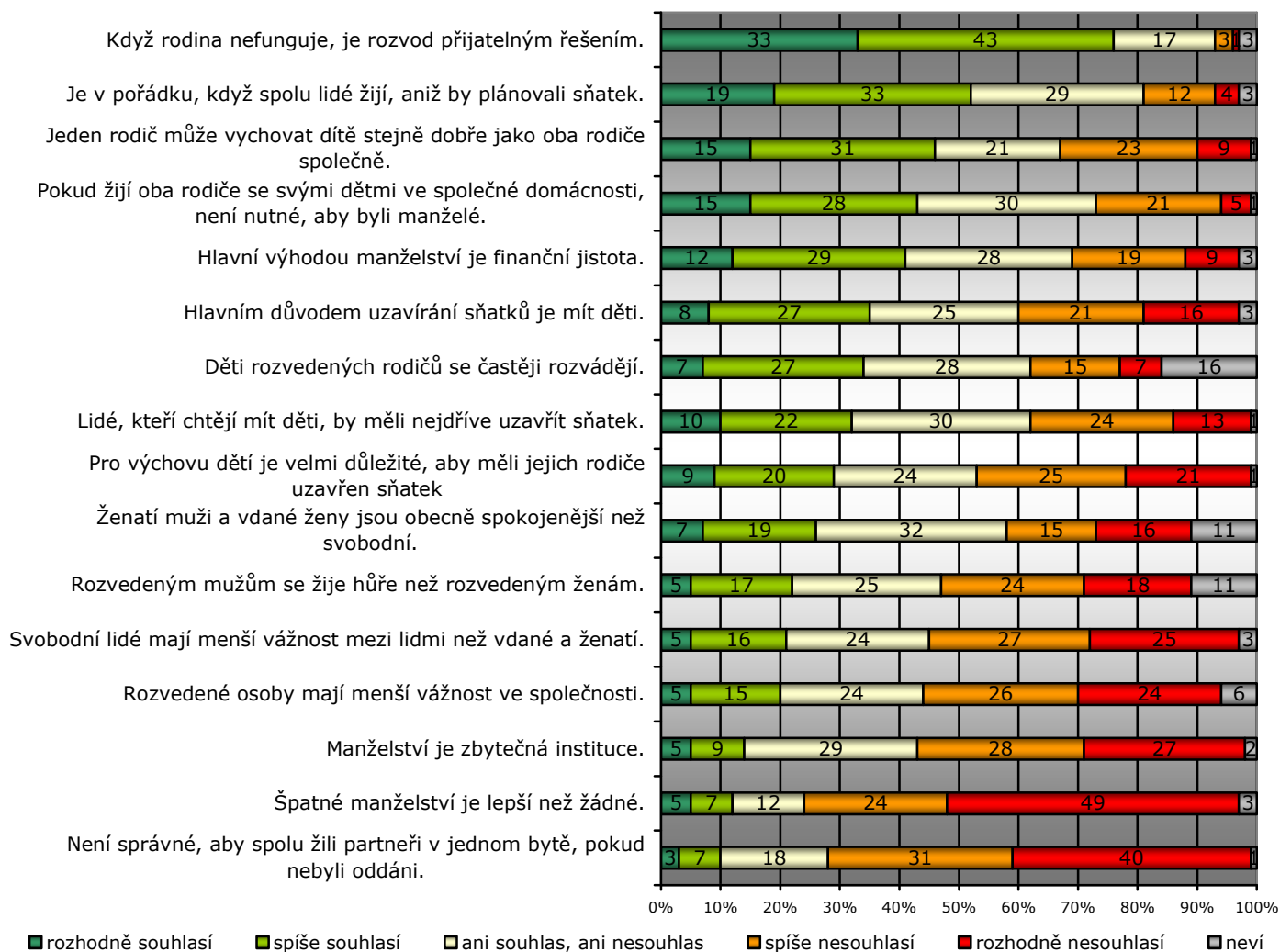
Tabulka 2: Důležitost životních cílů (průměrná hodnota) - vývoj

	2010	2011
mít děti	1,9	1,9
mít stálého partnera	1,9	1,9
věnovat se zálibám	2,3	2,6
dosáhnout úspěch v zaměstnání	2,7	2,8
vdát se, oženit se	2,9	3,1
dosáhnout co nejvyššího vzdělání	3,2	3,2
žít pestrým společenským životem	3,1	3,4

V navazující části výzkumu byl zjišťován souhlas (případně nesouhlas) s vybranými výroky o partnerském soužití a rodičovství. Největší míra souhlasu byla zaznamenána u výroku „Rozvod je přijatelný, pokud rodina nefunguje“. Většina obyvatel České republiky se dále domnívá, že je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek a zrcadlově k tomu pak minimu dotázaných vadí, když žijí neoddaní partneři v jednom bytě. Většinovou podporu získaly také názory, že pokud mají rodiče společnou domácnost, není nutné, aby byli manželé a že jeden rodič může vychovat dítě stejně dobře jako oba rodiče společně. Většina lidí vidí ve finanční jistotě hlavní výhodu manželství, avšak v tomto případě byla převaha souhlasných odpovědí nad nesouhlasnými už méně výrazná.

Odmítavá stanoviska tvořila převážnou většinu především v případě výroku „špatné manželství je lepší než žádné“. Nesouhlas výrazně převažoval nad souhlasem také u výroků „manželství je zbytečná instituce“, „rozvedení mají menší společenskou vážnost“ a „svobodní mají menší vážnost mezi lidmi než vdané a ženatí“. Podle mínění většiny lidí se rozvedeným mužům nežije hůře než rozvedeným ženám, souhlas s tímto výrokem vyjádřila pouze pětina dotázaných. U dalších výroků byl podíl kladných a záporných hodnocení zhruba stejně velký (viz graf 1). U této otázky se rozdíl v odpovědích projevil především podle věku. Starší lidé (nad šedesát let) zastávají častěji tradičnější názory, mladší lidé (do třiceti let) pak častěji názory liberální.

¹ Znění otázky: „Řekněte mi, prosím, jak je pro Vás v životě důležité nebo nedůležité: a) mít děti, b) mít stálého partnera, c) žít pestrým společenským životem, d) dosáhnout úspěch v zaměstnání, e) věnovat se svým zálibám, f) vdát se, oženit se (být vdaná, ženatý), g) dosáhnout co nejvyššího vzdělání?“ Každá položka byla hodnocena na sedmibodové škále, označeny byly pouze krajní hodnoty, a to „rozhodně důležité“ a „rozhodně nedůležité“.

Graf 1: Souhlas s výroky o partnerství a rodičovství (v %)²

Pozn.: Položky v grafu jsou řazeny sestupně podle dosaženého skóre souhlasných odpovědí.

Při pohledu na tabulku 3, která zachycuje vývoj výše zmiňovaných postojů v čase, zjistíme, že od roku 2003 došlo u některých výroků k poměrně významným změnám. Výrazně se například snížila podpora výroku o důležitosti manželství pro výchovu dětí (z 52 % v roce 2003 na 29 % v roce 2011). Lidí, kteří se domnívají, že ženatí a vdané jsou spokojenější než svobodní, je ve srovnání s rokem 2003 o sedmáct procentních bodů méně. Ještě významněji klesl podíl lidí, kteří se domnívají, že sňatek má být uzavřen před narozením dítěte (o 27 % oproti roku 2003). Obecně lze říci, že se zvětšuje tolerance k různým formám partnerského soužití, které tvoří alternativu k tradičnímu manželství.

² Znění otázky: „Do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícími výroky? a) Jeden rodič může vychovat dítě stejně dobře jako oba rodiče společně. b) Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek. c) Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek. d) Hlavní výhodou manželství je finanční jistota. e) Pokud žijí oba rodiče se svými dětmi ve společné domácnosti, není nutné, aby byli manželé. f) Svobodní lidé mají menší vážnost mezi lidmi než vdané a ženatí. g) Není správné, aby spolu žili partneři v jednom bytě, pokud nebyli oddáni. h) Pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli jejich rodiče uzavřen sňatek. i) Manželství je zbytečná instituce. j) Špatné manželství je lepší než žádné. k) Ženatí muži a vdané ženy jsou obecně spokojenější než svobodní. l) Hlavním důvodem uzavírání sňatků je mít děti.“ Možnosti odpovědí: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, ani souhlas, ani nesouhlas, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí, neví.

Tabulka 3: Souhlas s výroky o partnerství a rodičovství – vývoj

	2003	2005	2006	2007	2009	2010	2011
	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
Když rodina nefunguje, je rozvod přijatelným řešením.	-	-	-	-	-	-	76/4
Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.	46/20	40/22	42/19	43/17	49/17	55/15	52/16
Jeden rodič může vychovat dítě stejně dobře jako oba rodiče společně.	-	-	-	-	-	45/31	46/32
Pokud žijí oba rodiče se svými dětmi ve společné domácnosti, není nutné, aby byli manželé.	31/36	28/37	32/35	33/32	38/30	46/26	43/26
Hlavní výhodou manželství je finanční jistota.	-	-	-	-	-	41/29	41/28
Hlavním důvodem uzavírání sňatků je mít děti.	-	-	-	-	-	32/36	35/37
Děti rozvedených rodičů se častěji rozvádějí.	-	-	-	-	-	-	34/22
Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek.	59/18	58/16	47/23	45/22	42/27	40/34	32/37
Pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli jejich rodiče uzavřen sňatek.	52/24	50/27	44/31	41/31	36/38	31/45	29/46
Ženatí muži a vdané ženy jsou obecně spokojenější než svobodní.	43/19	42/18	41/20	38/21	33/28	30/28	26/31
Rozvedeným mužům se žije hůře než rozvedeným ženám.	-	-	-	-	-	-	22/42
Svobodní lidé mají menší vážnost mezi lidmi než vdané a ženatí.	19/52	17/54	20/54	20/50	18/53	26/48	21/52
Rozvedené osoby mají menší vážnost ve společnosti.	-	-	-	-	-	-	20/50
Manželství je zbytečná instituce.	6/68	6/70	9/69	9/61	10/61	14/55	14/55
Špatné manželství je lepší než žádné.	5/77	6/78	6/79	6/81	5/80	11/76	12/73
Není správné, aby spolu žili partneři v jednom bytě, pokud nebyli oddáni.	16/51	13/54	10/63	9/62	11/64	11/68	10/71

Pozn.: +/- znamená součet položek „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“/„rozhodně nesouhlasí“ a „spíše nesouhlasí“. Dopočet do 100 % v buňkách tvoří odpovědi „ani souhlas ani nesouhlas“ a „nevím“.